

Биљана Ј. Стојановић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Јагодини

УДК: 37.036-053.4(049.32) ;
159.922.72-053.4(049.32)
ИД БРОЈ: 180276492

Приказ
Примљен: 9. јуна 2010.
Прихваћен: 11. октобра 2010.

Емил Каменов, *Мудроси чула, 2. гео, Развијање дечје интелекције*, Нови Сад: Драгон, 2010, 256 стр.

Књига *Развијање дечје интелекције*, аутора академика Емила Каменова представља други део петокњижја под називом *Мудроси чула*. Објављена је 2010. године у издању „Драгона“ из Новог Сада. У оквиру богатог стваралачког опуса овог аутора, који је свој професионални век посветио предшколском васпитању и образовању, ову публикацију наменио је васпитачима у предшколским установама, за коју верује да ће представљати приручник кога ће стваралачки и критички прихватити и ускладити са стварним животом који се одвија у њиховој васпитној групи. Аутор прилази проблему развоја дечје интелекције са психолошког и педагошког аспекта, дајући добро утемељен теоријски оквир а затим, у стилу педагога који препознаје потребе васпитне праксе, нуди обиље препорука и садржаја уз помоћ којих треба развијати интелектуалне способности код деце. И сам аутор наводи да деца са којом се ради, у таквом приступу неће бити само „потрошачи програма“, извршиоци намера и захтева васпитача, већ и његови креатори, којима је обезбеђен широк простор за иницијативу у сваком тренутку његовог остваривања.

Иако постоји обимна литература о развоју дечје интелекције, она се своди на публикације које разматрају психолошке приступе овом проблему, али је сигурно мало методичких приручника као што је књига *Мудроси чула – Развијање дечје интелекције*.

Књига је обима 256 страница, има савремен дизајн и богато је опремљена. Обилује илустрацијама и фотографијама које, поред тога што визуелно богате књигу, имају улогу да илуструју и појасне текст који прате. Књига се састоји из четири веће целине: *Развијање дечје интелекције*, *Систем игра којима се подстиче интелектуални развој*, *Игровни и радни листови у интелектуалном васпитању* и *Праћење интелектуалног развоја*.

У оквиру прве тематске целине под насловом *Развијање дечје интелекције*, аутор нас уводи у проблематику интелектуалног развоја деце кроз

истраживања која су се бавила овим питањем и кроз одређење појма интелигенције. Овај део књиге конципиран је тако да су резултати истраживања и основне теоријске поставке о развојном деловању на интелигенцију дате концизно, јасно и прегледно, како би читаоци били упознати са суштинским питањима развоја деце мишљења и интелекта. С обзиром да је књига намењена васпитачима, аутор се потрудио да их подсети на нека од најважнијих питања, а то су стадијуми интелектуалног развоја, водећи типови мисаоне активности по стадијумима, и наравно, улога игре у интелектуалном развоју предшколске деце. Основна идеја овог дела књиге је предочавање улоге и доприноса васпитања и образовања интелектуалном развоју, који треба да буде схваћен у оквиру проблематике развоја деце личности у целини, нарочито мотивације, друштвених односа, слике о себи, нивоа аспирације, нивоа сигурности итд.

На темељима теоријских концепција, гради се друга целина у књизи *Систем игара којима се подстиже интелектуални развој*. У овом делу је објашњен систем интелектуалних активности, дате су препоруке за примену система игара, захтеви за организацију игара и захтеви за играчке и друге материјале које деца користе. Сами поднаслови јасно указују на потребу аутора да ближе објасни практичарима каква је улога игара у децем интелектуалном развоју, које су улоге васпитача у њиховом организовању, на који начин треба децу подстицати на активност и како структурирати средину за оптималан развој деце. Томе служе и препоруке које су темељно образложене. Аутор, при томе, истиче да се вештина васпитача огледа у томе да се према садржајима активности, описаним у овој књизи, односи стваралачки, удахне им живот, маштовито осмисли и подстиче децу да то раде са задовољством на свом највишем развојном нивоу. У наставку, игре за интелектуални развој се деле на стратешке и дидактичке игре, у оквиру којих је дато мноштво примера игара са јасним упутствима на који начин треба да се организују и реализују са децом.

Трећи, и најобимнији део књиге дефинише улогу и значај *Игровних и радних листова у интелектуалном васпитању*. Треба поменути да је Емил Каменов творац преко 20 радних листова из свих области васпитно-образовног рада за предшколски узраст, па је природно да је велико искуство у њиховој изради и примени изнео и у овом приручнику. Највећа вредност радних и игровних листова, према аутору, јесте могућност стављања детета у активан положај путем перцептивно-моторичких и интелектуалних операција које имају карактеристике игре и проблемског учења. Из тих разлога дате су сугестије и детаљана упутства како их треба користити, а затим и објашњења кроз конкретне активности и примере задатака у радним листовима. На овај начин су објашњене индуктивне активности, успостављање релација, схватање и формирање појмова, резоновање и решавање проблема. Овај део књиге обилује илустрацијама које поткрепљују садржаје и активности и објашњавају начине и поступке на које деца треба да решавају задате проблеме.

ме. Овакав приступ је изузетно вредан, како за саме васпитаче, тако и за децу са којом ће се поменути начин рада остваривати. Садржаји, који су представљени, задовољавају више критеријума за квалитетан рад: занимљиви су, подстичу децу на самосталну активност, задаци су представљени кроз проблемску и откривачку методу, деца вежбају своје умне способности на систематичан начин, повезујући их са претходним знањима и искуствима, код деце се развија способност вољног усмеравања пажње и омогућава васпитачу да боље упозна свако дете и прати његов развој.

У последњем делу књиге, *Праћење интелектуалног развоја*, приказани су показатељи на основу којих се може вршити процена и сагледавање развојних потенцијала деце. Важно је да су начини праћења развоја деце у овом приручнику примерени васпитачу, који их може користити у свакодневном раду са децом и имати јасну слику о њиховом напредовању. Поред доследности, рефлексивности, самосталности, флексибилности, анализе цртежа, аутор наводи и низ питања која се могу користити за праћење и процену умног развоја деце.

Централну тему књиге представља сагледавање могућности развијања деце интелигенције, а становиште са кога се разматра је композитно обзиром да је развој интелигенције приказан и објашњен на основу научних сазнања, релевантних истраживања и увида у потребе васпитне праксе. Достигнућа ове књиге се огледају у познавању путева и начина развијања деце интелекта уз помоћ проверених садржаја и конкретних активности које су у њој приказане и понуђене.

У поређењу са другим публикацијама, које баве овим и сличним питањима, ова књига је јединствена, јер нуди обиље материјала у коме доминирају методичке инструкције, предлози и упутства за оптималне начине развијања деце интелектуалних способности. Поред тога, богатство понуђених садржаја и активности чине ову књигу посебно вредном за све који се баве васпитањем и образовањем. Иако су садржаји у њој брижљиво испланирани, јасни и конкретни, они нису обавезујући. Требало би, заправо, да послуже као иницијална идеја коју ће васпитач прилагођавати, осмишљавати и даље развијати на основу сопствених креација, замисли и у складу са могућностима и потребама деце. Према речима аутора, важнији од садржаја су методи који се примењују, однос према деци који се негује, циљеви којима се руководи васпитач, јер су они снага која их формира.

Књига *Развијање деце интелигенције*, иако дефинисана од стране самог аутора као приручник за васпитаче у предшколским установама, по својој концепцији може бити корисна студентима, наставницима и свакоме ко се бави или ће се бавити васпитањем и образовањем деце.